Baş muharriri: Esat Adil Müstecabi

Yıl: 1 10 Sayı: 13
KURUŞ

Mektup ve telg adresi: Posta kutusu 519 İstanbul

İdare: Çağaloğlu Çukur Han No: 4

19 Temmuz CUMA 1946

GERÇEK

(Emeğe Hak, Emekçiye Hürriyet)

HALK DAVASI GÜDER, SİYASİ SABAH GAZETESİ

Davamız ve müdafaamız
Sabiha SERTEL
Zekeriya SERTEL
Son yılın en büyük matbuat ve demokrasi hadisesini teşkil eden Serteller davasının bütün fikir vehukuk cephesini bu kitapta bulacaksınız

Dün İstanbul Basın Birliğine gelen Mareşal Fevzi Çakmak gazetecilere şu beyanatta bulundu:

Haricte tehlike ihtimali yoktur. Böyle bir tehlike olduğunu iddia edenler yanılıyor.

Harici ve dahili siyasette dostluk arttıkça, ordu da yavaş yavaş terhis edilir..

Ecnebi Devlet mümessilleri Nihat Erim'le görüşmüş

Seçimi H. P. kazansın demişler

C. H. P. Millet vekili adaylarını ilân etti

İstanbul'dan müstakil olarak ket, 1908 meşrutiyeti ile olmuş, namzetliğini koymuş olan Mareşal Fevzi Çakmak dün saat 16.30 da İstanbul gazeteciler cemiyetini ziyaret etmiş ve İstanbul gazetecileri ile iki saat konuşmuştur. Bu arada Mareşal, kendine sorulan muhtelif sualleri de cevaplandırmıştır.

Salona girildiği zaman koltuğuna oturan Mareşal, «— Demokraside etiket olmaz» demiştir.

Bundan sonra da sözü matbuata getirerek, şunları söylemiştir:

«— Matbuatın memnuniyetle, Memleketin yürümekte olduğu demokrasi yolunda matbuatımızın hissesi pek büyüktür.»

Bu vesileyle siz demokrasi hareketlerine girmiş ve Mareşal Fevzi Çakmak bu hususta demiş ünü ki:

«— Kanaatimce, memlekette vuku bulan ilk demokratik hareketi ben yaptım. Bu sırada Mareşal, kendisine bu sual soruldu:

— Pazar günü yapılacak olan Millet vekili seçiminin doğru ve temiz icra edilmeden yapılacağına inanıyor musunuz?

Mareşal biraz tereddütten sonra şu cevabı vermiştir:

«— Tabiatiyle iki taraf da uğraşacak ve kazanmak için elinden geleni yapacak. Zamanımızda seçimde daha ziyade halkın arzusu hakim olacak. Halk 21 temmuz seçiminde, arzusunu gösterecektir.»

— Halkın arzusunun hangi tarafta olacağını tahmin ediyor sunuz?

Bir an duran Mareşal, şu cevabı verdi:

«— Orası pek belli değil. Şimdiden nasıl tahmin edeyim?»

Bundan sonra sözü, memleket içinden millî birliğe getiren Mareşal, şöyle konuşmuştur:

«— Şimdiye kadar halkla yaptığım temaslarda, İstiklâl mücadelesi esnasındaki millî birliğin aynını gördüm. Bizim millî birliğimiz asla zayıflamaz. Bu kadar kuvvetlenmek istiklâlindadır.»

— Şimdiye kadar, demokratik bir cereyan bahis mevzuu olunca, iktidarda bulunan tek parti ve dolayısıyla hükümet, buna cevap olacak, halkın ziyaretini bekliyor. Bu ziyaretin ne kadar ve nasıl olduğu

(Devamı 4 üncüde)

Mareşal Çakmak gazetecilerle konuşuyor

İsviçreye milyonlar kaçıran umum müdür

Eski tapu ve kadastro umum müdürünün kırk iki çeşit suiistimali

Bu mühim suiistimal davaasında bir çok meseleler de meydana çıkacaktır

Ankara, (Gerçek) — Bir müddetten beri eski tapu ve kadastro umum müdürü Halit Ziya Türkkan hakkında yapılmakta olan tahkikat bitmiş, da nıştay ikinci dairesince lüzumu muhakemesine karar verilmiştir. İkinci daire, lüzumu muhakeme kararını 42 madde üzerinde tesbit etmiş bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

— Hakkında tevkif müzekkeresi verilmiş olan sahtekâr, İktan sanık Eminönü tapu sicil muhafızlığı katibi Mehmet Gökhan'ın yakalanmasının te-

(Devamı 2 incide)

Bu beş buçuk milyon liranın hesabını kim verecek?

Petrol ofisi de bu kartele dahil olduğundan bu kâra müsaade etmektedir

Memleketimize ithal edilen makine yağları kartel halinde bir kaç şirketin elindedir. Bu kartel müstehlik aleyhine milyonlar te-

yazımızı 2. ci sayfamızda bilacaksınız.

C. H. P. nin adayı Kâzım Karabekir

İzmit belediye reisi, muhtarları Jandarma ile toplantıya getirtti

İzmit, (Gerçek) — Kandıra'da millet vekili Nihat Erim'in temsilcisi, düşmanlarını, bilhassa mutuk söylediği Harici politikaya Rusların bir karşısıktan istifade etmek için fırsat beklediklerini, gözlerinin daima memleketimizin üzerinde olduğunu ihsas etmiştir. Bu arada diğer büyük dost devletlerin Türkiye mümessilleri ile kendisine müracaat ederek seçimlerin ille H. Partisinin kazanmasını lâzım olduğunu söylediklerini anlatmıştır. «Her ne kadar siz Kancılıklar beni müstakil aday olarak göstermesenize de ben kendi tarakımla H. P. saflarına yer almış bulunuyorum. İnanın olunceye kadar onun arkasında kalmağa azmettim. Bu sırada, aranızda benden boşanduşluk alâmetleri belirtisini de görüyorum. Yeşim H. P. dir. Bana rüyü hareketimi isteyenler, bana rey vermesinler.»

D. P. nin adayı Fuat Köprülü

JANDARMA İLE TOPLANAN MUHTARLAR

Kocaeli, 18 (Gerçek) — Belediye daireşindeki odasına kızdığı söyle ilân olunan, İzmit belediye reisi, bu gün ikinci defa İzmit muhtarlarını gizli bir toplantıya davet etmiştir.

Birinci davete bir kaç muhtar gelmemiş bulunduğundan bu sefer jandarma kuvvetile muhtarlar toplanmaktadır. Bu toplantıda, muhtarlardan seçim işinde idare-i hâbir iyi niyetin mevcut bulunmadığını anlıyan 350 tarmil ve tahliye ameleri dün ibraz yapmamışlardır. Rahtımdaki gemiler ne yüklenmiş ve de boşaltılabilmiştir.

Bir kaç vilâyetten aday gösterilen Celâl Bayar

VEKALET EMRİNE ALINMIŞ BİR ADAY

Kocaeli, 18 (Gerçek) — Demokrat partinin Kocaeli aday listesinde bir kaç defa vekâlet emrine alınmış olan eski Karasu kaymakamı Remazan Dinçle serbest doktorlukla bir arada çeşitli ticaretleri yapan ve sahibi memlesine dükkânlığı ile meşhur olan Kocaelinde tanınmayınca Ankaraya nakletmiş olan Dr. Hasan Ömerin de bulundu, bu bayrette öğrenilmiştir.

PROPAGANDA FİLMLERİ

C. H. P. yeni seçim faaliyetleri arasında, Halkevlerinde propaganda filmleri göstermeye başlamıştır.

Bu filmlerde halktan rey istenmektedir.

CELAL BAYAR İSTANBULDA

Demokrat parti lideri Celâl Bayar bugün tehrimize gelecektir.

Celâl Bayar'ın burada da bir seçim nutku vermesi muhtemeldir.

C. H. P. millet vekili adaylarını ilân etti. İstanbuldan ilân edilenler şunlardır.

Kâzım Karabekir, General Refet Bele, Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Şükrü Esmer, Mekki Hikmet Galenbeğ, Ferit Hamal, Ziya Karamursal, Şükrü Kâmuran Ors, Ali Özel, Ali Rana Tarhan, Muhittin Ustündağ, Hüseyin Cahit Yalçın, Recep Şeker, Avram Galanti Bedrumlu, Nakiye Elgün, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Berç Turker, Bican Bağcıoğlu, Süreyya Barol, Sıfıye Hüseyin Elbi, Kemâli Laskari, Dr. Kokuşu, Cemil Cahit Toydemir, Halil Hilmi Güner.

Arkadaşlar da şu isimler aday gösterilmiştir:

İsmet İnönü, Mebrure Akıoğlu, Falih Rıfkı Atay, Hıfzı Oğuz Birkata, Raşit Bürekçi, Arif Çubukçu, Muammer Eriz, Münir Rüştü'nün henüz eksik olduğe-

(Devamı 4 üncüde)

HAKLARINI ALAMIYAN 350 İŞÇİ

dün greve başladı

Galata rıhtımında çalışan 350 tahmil ve tahliye işçisi dün grev yapmışlardır. Hâdise şöyle olmuştur:

Uzun zamandır iş saatı ücretlerinden bıktık şikayetçi olan işçiler, şikayetlerini muhtelif vesilelerle bağlı oldukları mesul makamlara duyurmuşlarsa da hiçbir netice alamamışlar.

Son defa mümessilleri vasıtasile gündüzleri saat başına 40 kuruş olan ücretlerinin 60 o, 55 kuruş olan gece ücretleri ise 75 kuruşa çıkarılmasını istemişlerdir.

İşçilerin arzularından seçilmiş mümessillere ücretler üzerinde hiçbir mukavelesi verilmemiştir. Cevapların istimrâr olmadığına ve ücretlerin artması için

ÜNİVERSİTE MİTİNG YAPACAK

MAREŞALA REY VERDİRMEK İÇİN ÜNİVERSİTE KAMPİNA İZİN

Şehrimizde C. H. P. üniversite genelliğini teşvik ederek yarın bir seçim mitingi yapacağı hakkında bazı rivayetler dolaşmaktadır.

Mitinginin yapmak üzere idare kısmı tarafından yasak edildiğine göre, buna mukaveme edileceği pek zannedilmemektedir.

Diğer taraftan, öğrendiğimize göre, kampta üniversite genelliğine Mareşal Fevzi Çakmak'a rey vermemeleri için seçim günü izin verilmeyecektir.

— Hangisine inanmalı?...

İBRET TAŞI

Bu Devlet kimin Devleti?

A. METİN

Amerikadan çırpılar gelmiş, 115 kuruşa kadar satılabiliyormuş. Yeni çorap fabrikaları, tüccarları telâşa düşmüşler, «dumrecki malları bu fiyata satamayız, ziyan ederiz» diye hükûmete baş vurmuşlar. Bir rivayete göre hükûmet dileklerini yerinde bulup bu «milli» fabrikacılarla tüccarları korumak için, Amerikadan çorap getirecekleri akreditif vermemiş, kaçakçılarımız bir rivayete göre de bunlar ilişmiyor, yalnızca karar vercekmiş. Sayın fabrikacılarla tüccarlar hiç merak etmesinler, hükûmet bir bolayısı bulur, onları zarardan kurtarır.

Bir zamanlar ayni çorplar durup dururken yetmiş kuruştan üç yüz yetmiş kuruşa çıkmıştı, bu sefer milli fabrikacılarla tüccarlar değil, milletçe bu disi resimi yükseltip hükûmete baş vurmuştu. O zaman bir takım «iktisadî zaruretler» den filân bahsedilmiş ve göz boyamak için alınır görünen yalancı tedbirlerle milli vurgunculara görülmedik kârlar elde etmeleri, beş bin liralarını beş yüz bin lira haline katmiyeleri sağlanmıştı. O zaman zarar edenler de beş kişi değil, yüz binlerce vatandaştı.

Ama şimdi bahis mevzuu olan, «milli tiearet», «milli iş», vesaire. Artık iktisadî zaruret ler filân düşünülemez. Hırsızların çaldıklarını elden kaçırmamalarına himmet etmek gerektir. Tedbirler almalı, memleket çorap sıkmamalı, millet çorabı gene üç liradan giymeli-dir.

Bu devlet kimin devleti?

Memleket meseleleri

Bu beş buçuk milyon liranın hesabını kim verecek?

Türkiyeye petrol ve müştekıtı olan bütün makine yağları, kar tel sekiliai almış bulunan bir kaç kumpanya ile petrol ofisi tarafından getirilir.

Bunların takriben yüzde elli beşi Sokani, yüzde on beşi Şel, yüzde on eşi petrol ofisi, yüzde onu Siteaua ve yüzde beşi de diyer müstakil ithalâtcılar tarafından getirilir.

Türkiyenin sosaslık maktıvı yağı idhalatı 15 bin ton kadardır. Müstakil ithalatçılar bu yağlardan getirtmek istediklerı zaman kencilerine 400 ton için müsaade verildi. Ve müttehaki ihtiyaç yukarıda adı geçen kartel bağlı şirketleri tarafından getirtildi.

Bu yağlardan makina yağı 30 kuruşa mal olduğu halde, 67 kuruşa satılmaktadır. Müstakil ithalatçıların getirtdiği 400 tonda yine bu kartel, kilasına 6 kuruş ithalâtçı kârı vermek suretile kumpanya ile petrol ofisi tarafından getirtildi.

Bunlara ilâve olarak bu beş Sokani, yüzde on beşi Şel, yüzde on eşi petrol ofisi, yüzde onu Siteaua ve yüzde beşi de diyer müstakil ithalâtcılar tarafından getirtilir.

Bu beş buçuk milyon liranın hesabını kim verecek?

Çocuklarınıza en güzel hediye

Valt Disneyin üç güzel eseri

Miki Cokey

Baştan başa resim li, beş renkli bir kapak içinde

Fiatı 125 kuruş

Miki kampta

ŞİKÂYETLER DİLEKLER

Başbakana açık mektup

Okuyucularımızdan Anadolu Hisarında Fevzi Çınlız gazetemize aşağıdaki mektuba göndermiştir:

Başbakan!

8/6/946 tarihinde söylendiğin «seçim nutkun» nu; hiç tetdinlemek istemiyordum. O saatte kahvede idim.

(Halk Partisinden başka partilere reçy verenlerin «mürtecilik» olduğunu söylediin.

Ve birsz aşağıda da: (Demiryollarımızı, 25 senede 480 nisbetinde artırdık) diye ilave ettin. Bu, menfi cihetten bir ktymettir. Bunun bir kıymet olman için ,bizim gibi büyük toprağı olan ve demiryolunu çok ihtiyacı bulunan bir memleketin, 25 senede yüzde bin nisbetinde bir artışı olmasa, ilâzım değil midir? Bu cehetti itiraf etiyor ve diyoruz ki: «Şimdi; 7700 nisbetinde yolcu taşıyoruz) ne garip tecelli değil mi?..

Hastalık tedavisi için hastahaneler yapıyor ve (İşte yapıtık) deniliyor. Bir kodamanın kertesi havi bulunmyan bir kimse yatmak hakkını bulabildir, yatarsa yok ar yoyor ve tedavi olmadan çıkıyor, ayşi zamanda iyi bakılmahor. Elinde bir imtiyazı varsa eğer; hasta olmasa da yatıyor ve istediği kadar yatıyor ve çok iyi de bakılıyor. Hastalıklarınız ne olursa olsun, bu kanun ne kadar yükseldiği tahmin edilebilinir.

Hastalığı tedavi edilmesine gidilmesinden evvel hastalıkların zuhur eden sebepleri önlemek lâzım değil midir?.

Ayrı ayrı şahıslara ait 10 makine ve bu makineleri çalıştıracak 90 da işçi tasavvur edelim. Bir makine çalışmayacak, yani bir patron para kazanamıyacak o zaman, o patron başka makinede çalışan işçiye gidip (ondan aldığın fazla para vereceğini teklif edek, o işçiyi kandıracak. Bir de bunun aksini düşünelim. Yani, 10 işçi ve 9 makine; o zaman da bir işçi aç kalacak ve bir patrona gidecek onun içisinden daha az para ile çalışacak.

Bütün patron fahlı bir kaç kazanamıyacak o zaman, o patron başka makinede çalışan işçiye gidip (ondan aldığın fazla para vereceğini teklif edek. O işçiyi kandıracak. Bir de bunun aksini düşünelim. Yani, 10 işçi ve 9 makine; o zaman da bir işçi aç kalacak ve bir patrona gidecek onun içisinden daha az para ile çalışacak.

Bütün patron fahlı bir kaç kazanamıyacak o zaman, o patron ve kendini olup cezasına çarptırılmıştır. Bu dâva bir aydanberi bütün dünyada büyük bir ilgi toplamış, lehde ve aleyhde pro, pagandalarla vesile olmuştu. Son zamanlarda bazı memleketler radyo ve basınında Mihailovic'in ölümü tantımak için birçok (yalıyetler sarfedilmiştir. Bu basın ve radyolar bu dâvayı, Yugoslav hükûmetinin itibarını sarsmak gayesiyle bir propaganda vesilesi yapmışlardır. Halbuki ayni radyolar harp içinde Mihailovic'in Almanlarla işbirliği yaptığına ilân ederek Yugoslav milletini Tito'nun etrafında toplanmağa davet etmişlerdi.

Son zamanlarda ele geçirilen Hitlerle Musolı-ı arasındaki gizli mektuplarda Mihailovic'in işçi kuvvetiyle ıbbirliği yaptığına ispat eden parçalar neşredilmiştir.

Memleketinde Türk ve müslüman azınlınn en azılı düşmanı olarak tanınan bu general onbiş lerce müslümanı ve Türkü barbarca katlıam etmişti.

Memleketimizde de bazı gazeteler Mihailovic hakkında sempati uyandırma yarışına iştirak ettiler. Bırı bunu bu kadar evvel yapacaklarıı; belki onlarınca mısum Türk ve müslümanı bu general in hıçunnolan kurtarabilirlerdi.

Bu general kahramanın son kahramanlık yeşil, amansızca ölüme atmağa çalıştığı düşmanlarından hayatını bağışlamasını istemek olduu.

Yuksıslavya'da

İki temmuz tarihli «Journal De Genève» Türkiyede seçim müzadelesi hakkınna Türkiyedeki muhabbirinden aldığı bir haberi yayınlamıştır. Haberin metni aynen şu şekildedir:

«Türkiye tarihinde ilk defa olarak bir sosyalist partisi kurulmuştur. Bu partiyi kuran solcu muharrir bay Esat Adil Müstecabı dir.

Parti programda lüzumu halinde Cumhurriyetinin parlamento tarafından muhakeme edilebilmesi, nakıeclerin de rey hakkını haiz olması kabul edilmiştir.

Seçim mücadelesi bütün şiddetiyle devam etmektedir.»

Bu haberi okuyan bir İsviçrelinin edineceği kanaat muhakak ki Türkiyede seçim mücadelesinin başlıca sosyalistlerle başlıca mücadelenin demokrat parti ile Halk partisi arasında cereyan ettiğini sezden bildirmek lüzumunu hissetmemiştir?

Bizce, m bahr, herhalde seçim mücadelesinin, muhtelif

(Devamı 3 üncüde)

Türkiyede Demokrasinin Gelişmesi

Haugi sosyal akideye sahip olursak olalım, insanlık haklarını tanıyan görüşü tutmak vatan ve insanlık borcudur

C. H. P. bugün halâ kuvvetlerin esasına sadık kaldıkça, merkeziyetçiliği kabulde ısrar edecek olursa demokrasiden uzak kalacaktır

Behcet Atılgan

Türkiyede cumhuriyet, düşman istilası altında kalmış büyük fedakârlıklarla kurulmuş harap bir ülke üzerinde ilân edilmişti. Cumhuriyet hükûmeti, bir taraftan tahrip edilmiş ülkenin imar ve terakkisini temin etmek, diğer taraftan da Abdülhamit II. idaresinden ni hayet 12 yıl evvel kurtulmuş olduğuna göre halkımıza demokratik rub ve anlayıştın vermek zorunda idi.

Bu kadar müşkül iki tarihî vazifeyi birden temin etmenin ne kadar zor olduğunu insafh hiçbir vatandaş inkâr edemez.

Bu itibarla, evvelâ «Müdafaai Hukuk» adile atılan C. H. P. bu tarihî vazifeyi başarabilmek için fevkalâde salâhiyetlere muhtaçtı, ve fevkalâde bir çalışma göstermesi icap ederdi.

Bu fevkalâde salâhiyetlerin alınabilmesinde tek meclisi «Mebuslar meclisi» sisteminin vücudu zarurî idi. Nitekim iki meclis demokrasilerde - yani mebuslar ve meclis ve âyan meclisi sisteminde inkıtılıçı hanıleler (evvi kararlar ve cezri ıı.ler daima müşkülâtla karşılaşmıştır. Hâlâ İngilterede işçi partisi, İrtlar kamarasından, Fransada ikinci Dünya Harbinden evvel Halk cephesi senatoden şikayetçi idiler. Eğer Türkiyede de iki meclis olsaydı Hilâfetin ilgası, İttin harflerimin, şapkanın kabulü gibi cezrî hamleler birçok mâniler çarpardı. Buna mukabil iki meclis olsaydı anayassaya ayrılan kanunların kabulü ve mebusların tekaüdiyeye nail olmaları gibi... keyfiyetler olmazdı. Bu tiyliğine mukabil, mahzurlan daha fazla olduğu için tek meclis sistemini tercih ıe C. H. P. isabet etmiştir.

Tek meclis sisteminden sonra göze çarpan en mühim hadise «Takrirî sükûn kanunu» dur. Her ne kadar Atatürk «Hürriyetten müteveellit mahzurdan vasıtaı izalesi, yine hürriyettes görmüşse de o günün şartları ve hâleti ruhiyesi bakımından muvaklkat bir zaman için, takrirî sükûn kanununun kabulü zarurî idi.

Filen iıtkas karşı demokrasiyi kıvrıma gayesile cıkanlan takrirî sükûn kanunu tatbikat, ta aksi bir İstikamette ullandığı için, neticede bizi demokrasiden uzaklaştırmış olduğun, dan demokrasimizden ayrılıştırmıştı takrirî sükûn kanunu ile başlatmakta mahzur yoktur. Zira:

C. H. P. bugün hâlâ kuvvetlerin birliği esasına sadık kaldıkça, merkeziyetçiliği kabuldıısrar etıikce demokrasiden uzak kalacaktır. Diktatörlük, ister bir kişi ister bir meclis olsun netice ayniıdır. Fakat, bu mı, sadece yapmak için mal sahibi umum müdürü kılıyetli makamda ve ruyvet vermiştir.

— Zıraat bankasının muhtelif mahallerdeki, ezcumle aydındaki Fatiyodis çiftliğinin kadastrosunun yapılması mukabilinde bankaca aldıkları harcırah ve yevmiyelerden başka umum müdür Halit Ziya Türkkan 800, sicil muhafın Sabri Akalın'a 200 lira verilmiştir.

Damıtaşya umum müdürü hakkında takibata mahal olma, dığına dair vâki olan ıspatlar arasında da şunlar vardır:

— Mesleki tahsil için kurulan okul ve kurumlarda öğretmenlik yapan memurlara mütahak olmadıkları ücretler verilmiştir.

Bakırköy tapu sicil muhafız, [illegible] mar edilen müfettiş tahkikat yapmasına imkân verilmemiştir.

— Büyükada fen memuriyeğina Şaban Nüzhet adında bi, rı tayin olunmuş, bu adam Umum müdürün Büyükadadaki köşkünün bahçesini tanzime ve diğer hususî ıslerini görmeğe memur edilmiştir.

(Devamı 4 üncüde)

İsviçreye milyonlar kaçıran umum müdür

Eski tapu ve kadastro umum müdürünün kırk iki çeşit suiistimali

Bu muhim suiistimal davaımda bir çok meseler da maydana çıkacaktır

(Baştarafı 1 incide)

mini iktiza ederken, umum müdürün yardımıyle satılıp yakalanmaması temin olunmuştu.

— Kadıköy kadastro müdürlüğünün oturduğu binanın tamamı kiralanmış olduğu halde Umum Müdürün müsaadesiyle binanın bir kısmı ev sahibi tarafından işgal edilmiştir.

— Tapu sicil muhafızları ve memurları tarafından satın alınarak umum müdür, Halit Ziya Türkkan'a gönderilen yağ ve üzüm gibi çıplak maddeleri ile kuş yemi bedellerini vermedikleri sabit görülmüştür.

— Beşiktaş sicil muhafızlığında deftercilik yapan şekerci Ali adındaki şahsı, umum müdürün oğlu Reha Oğuz Türkkan'ın hususî işlerini görmekle vazifelendirmiş ve [illegible] vazifesine getirmiştir.

— Memuriyetinin lağvı dolayısıyla açıkta kalan fen memuru Mehmet Keten yeni bir vazifeye tayinini temin için umum müdüre bir Acem halısı hediye etmiş ve bunu müteakip tayini yapılmıştır.

— İstanbulda Müslüm bir prenses ait Florya çiftliğinin kadastrosunu yapmak için umum müdürün müddetler için mutlaka kötü olduğu iddia edilemez. Fransız inkılâbında konvansiyon devri. İngiliz inkılâbında Kromvel devri, Türkiye inkılâbında Büyük Millet Meclisi hükûmeti devri teşrii ve icrai kuvvetleri bir yerde topladığı için rasatı olarak ıı diktatörlüktü. Fakat, ruh bakımından, esas bakımından ea ıler, demokrasinin nüvelerini taşırdı. Nitekim bu lâfzi diktatörlüklerden Fransız konvansiyon idaresi yerini ileri bir demokrasiye, Kromvel idaresi hakiki bir burjuva demokrasisine yerini terkettimiye de Türkiyede mualeaef durum aksine olmuş Büyük Millet Meclisi diktatörlüğü, şeklen cumhuriyete fakat fiilen despotizme terkettiştir.

Bugün için yerinde olup olmadığı bir ilim mütalâasası konusu olabileceek olan takrirî sükûn kanununun daha ağır, ana yasamıza aykırı cemiyetler kanunu, polis teşkilâtı ve sallâhiyetleri kanunu tanzim edildi. Hele anayasanın açık sarahatine rağmen Matbuat Umum Müdürlüğünün ve [illegible] zahrede oynamasından evvel sansür tâbi tutulması kabul edildi, tiyasi neşriyat için 5000 liralık depozite mecburiyeti ih, das edildi.

Memleketin umumî karakterile - sanki memlekette fevkalâde bir durum varmış gibi - kabıli telif olmayan iskân kanuniile, fera Vekâleti Heyeline

(Devamı 4 üncüde)

Şakalar

Başmakale illetinden

Aziz NESİN

Elimizi bir tahtaya vurup, üç defa tu, tu demeden «Yiliyemiyeceğimiz sari hastalıklar yardır. Bir yerde zuhur etti mi, hemen hastayı ve muhitini tecrit ederler, belediye ve Sıhhat Müdürlüğü alkadar olur.

Şimdi seçim arifesinde, bilhassa başmuharrirlere nev icat sâri bir hastalık arız oldu ki, ne belediyenin, ne de Sıhhat Müdürlüğünün alâkadar olduğu var. Bu tefrika halinde baş makale yazmak hastalığıdır.

Ahmet Emin'in, zaten eski ve mizmun illetidir.

Hüseyin Cahit, Ahmet Emin için, bahritavi(den makaleler yazıyor derdi. Bahritavilda makaleler yazmak ona da sirayet etti. Bahtâliye yerleşen hastalık Etem İzzete, Asım Us'a da geçti.

Hastalığın mikrobu malûm. Nuka bir sandalye biçimindeir, çengel kılı ayakları var dır. Ve masa olanların beyin nahiyesinde yerleşiş, kıvır kıvır kıvranır. Ve ekseriya vücdan nahiyesini zamuna uğratır, âtıl bırakır. Bazı mikroplar, nasıl insanlara fayda ıseler, bu mikroplar da gördikleri bünyeye bazan faydalı olurlar. Meselâ Etem İzzet'e faydalı olmuş ve onun H. P. tarafından Sürtten aday gösterilmesin i temin etmiştir. Mikrop bünyeye girer girmez hastalığın ârazı başlar, Ateş derhal yükselir ve hasta sayıklamağa başlar, eli kaleme gider, yazar da yazar. Hastayı teskin için ikbal vaitlerinde bulunmak lâzımdır. Eğer buna imkân yoksa ve hasta gemi azıya almışsa, derhal altına bir sandalye vermek icap eder. Bu tedbirlere baş vuruldağı takdirde hasta ömrü boyunca tepinir.

Dirvan edebiyatı devrinde olsaydı, bu hastalıktan mort olan lara şöyle bir tarih düşürmek mümkün olurdu:

Başmakale illetinden öldü falan kişi.

DÜNYADAN YANKILAR

Yugoslavya'da bir kahraman

Belgrada General Mihailoviçin yıldırımla vurularak ermiş ve kendini ölüm cezasına çarptırılmıştır. Bu dâva bir aydanberi bütün dünyada büyük bir ilgi toplamış, lehde ve aleyhde pro, pagandalarla vesile olmuştu. Son zamanlarda bazı memleketler radyo ve basınında Mihailovic'in ölümü tantımak için birçok (yalıyetler sarfedilmiştir. Bu basın ve radyolar bu dâvayı, Yugoslav hükûmetinin itibarını sarsmak gayesiyle bir propaganda vesilesi yapmışlardır. Halbuki ayni radyolar harp içinde Mihailovic'in Almanlarla işbirliği yaptığına ilân ederek Yugoslav milletini Tito'nun etrafında toplanmağa davet etmişlerdi.

Son zamanlarda ele geçirilen Hitlerle Musolı-ı arasındaki gizli mektuplarda Mihailovic'in işçi kuvvetiyle ıbbirliği yaptığına ispat eden parçalar neşredilmiştir.

Memleketinde Türk ve müslüman azınlınn en azılı düşmanı olarak tanınan bu general onbiş lerce müslümanı ve Türkü barbarca katlıam etmişti.

Memleketimizde de bazı gazeteler Mihailovic hakkında sempati uyandırma yarışına iştirak ettiler. Bırı bunu bu kadar evvel yapacaklarıı; belki onlarınca mısum Türk ve müslümanı bu general in hıçunnolan kurtarabilirlerdi.

Bu general kahramanın son kahramanlık yeşil, amansızca ölüme atmağa çalıştığı düşmanlarından hayatını bağışlamasını istemek oldu.

Yuksıslavya'da

İki temmuz tarihli «Journal De Genève» Türkiyede seçim müzadelesi hakkınna Türkiyedeki muhabbirinden aldığı bir haberi yayınlamıştır. Haberin metni aynen şu şekildedir:

«Türkiye tarihinde ilk defa olarak bir sosyalist partisi kurulmuştur. Bu partiyi kuran solcu muharrir bay Esat Adil Müstecabı dir.

Parti programda lüzumu halinde Cumhurriyetinin parlamento tarafından muhakeme edilebilmesi, nakıeclerin de rey hakkını haiz olması kabul edilmiştir.

Seçim mücadelesi bütün şiddetiyle devam etmektedir.»

Bu haberi okuyan bir İsviçrelinin edineceği kanaat muhakak ki Türkiyede seçim mücadelesinin başlıca sosyalistlerle başlıca mücadelenin demokrat parti ile Halk partisi arasında cereyan ettiğini sezden bildirmek lüzumunu hissetmemiştir?

Bizce, m bahr, herhalde seçim mücadelesinin, muhtelif

(Devamı 3 üncüde)

Nihal Adsız'ın Orhun mecmuasında neşrettiği yazıyı okumak için hatıçten toplanan sıvil ve yedek subay talebesi umum müdürün eğcılları tarafından tayin ve kadastro mektebine getirilmiş ve umum müdürün muvafakatiyle orada toplantı yapılmıştır.

— Umum müdürün yaptığı bir İzmir seyahatinde İzmir grup müdürü Fevzi, müdür muavini Hakkı Akça tarafında (Sen umum müdürle konuşmamın bilmiyorsun) diye kolundan tutularak dıtarı atılmış, umum müdür bu çirkin muameleye seyirci kalmıştır.

— Doktor Mazhar Osmanın gayrimenkulünün bıdutları tadit edilirken civardaki gayri menkuller de bu hududun içine alınmış, alâkalıların mahkemecce Mazhar Osmanın müdahalesinin men'ine karar verilmiş ve tazminata mahkûm edilmiş olmasına rağmen, doktorun arkadaşı olan umum müdür tarafından verilen emrin mezkûr gayri menkulün krokisinin ve tahdidinin yapılması temin olunmuştur.

(Devamı 4 üncüde)

19 Temmuz 1946
Okuyucularımızdan Necmeddin Sa... daki yazımızda yayınlanan yoruz: «Celâl Bayar İş... ket ve Halk Partisi İş... İşkâzlık, İş kanunu... değil, sağcı olmamı... Celâl Bayar sol... cu, ilk muhalefet partisi... bir zümre olsaydı ne... ha çok faydalanırdı... Büyük toprak sa... larının ve yüksek b... talıstlerin kurduklar... yanın gidişi bakı... memleketin yapamı... Halk Partisini dah... lar atmak, daha sol... runda bırakacak bi... Köle gibi yaşıyan... rak dağıtılmasına... memlekette büyü... devletçe zerre kadar... tine kızan bir mü...
Cumhuriyet Ha... sağ cenahtan hücu... ler bu devirde atı... kalır. Oraı celâ... güneslerle temizle... olurdu. Bunu ne sa... yardan, ne de sevi... zaktan beklemeye... madığı içindir ki ye... ti liderlerinin büyük... ğı ve ünkandıla yeri... Bevin gibi işçiliktes... olmalarını talihsizlik sa... Sağcı yerine bir sol... rulmasa mümkün olacak... unsurları partiye alıp... mezler, parti siyasa... gandalara çıtıpınıştırıl... da faydası elbette bü...
— ★ —
Peyami Fıkrasında... yuruyor:
«Her isteyen vatandaşlı bir parti kurmakta... cesaret ve hamlesini... dir?»
Hiç şüphe etme ki... yalnız milletin iradesi... tin bir sarsılır çeçişi... Sevin yeni efendilerin...
Baba Yaşa...
Mizahi mubarrir Fa...
Bayanla... Mü...
Yazılık Ho...
bu gün... Bayramdan... tatiyor...
Kooperatif... Yazan: Suphi N... İLER... Merhum müslü... kıymetli asa... Giridir...
Mik... Tayyare... 350 renkli r... sıalı... Fiatı 125 ku...

Okuduk, Düşündük ve...

Demokratlar birleşiniz!

Necmeddin Sadak'ın Akşamdaki yazısından şu parçaları alıyoruz:

«Celâl Bayar için de, memleket ve Halk Partisi için de tafdâsizlik, ilk karşı partinin solcu değil, sağcı olmasıdır.

Celâl Bayar solcu bir politika ve, ilk muhalefet partisi de solcu bir zümre olsaydı memleket da ha çok faydalanırdı.

Büyük toprak sahibi köy ağalarının ve yüksek bankacı kapitalistlerin kurdukları parti, düşünün gidişi bakımından ileri hamleler yapamaz. Halbuki, memleketin ihtiyacı Cumhuriyet Halk Partisini daha ileri adımlar atmak, daha sola gitmek zorunda bırakacak bir muhalefetti. Köle gibi yaşıyan köylüye top, rak dağıtılmasına, bu fakir memlekette büyük servetler devletçe zerre kadar el sürülmesine kıran bir muhalefet değil.

Cumhuriyet Halk Partisine sağ cenahtan hücum eden fikirler bu devirde artık çok zayıf kalır. Orta solcular, sosyalist düşüncelerle tenkidetmenin tesiri olurdu. Bunu ne sayın Celâl Bayar'da, ne de sevimli Emin Sazaktan beklemeğe hakkımız olmadığı içindir ki yeni kaçan partiliderlerinin büyük çiftlik ağalığı ve bankacılık yerine M. Efendi, Bevin gibi işçilikten yetişmemiş olmalarını talihsizlik sayıyoruz.

Sağcı yerine bir sol parti kurulması mümkün olsaydı gerilik unsurları partiye asla iltifat etmezler, partiyi aşina geri propagandalara girişmezlerdi. Bunun da faydası elbette büyük olurdu.

— ★ —

Peyami Fkrasında şöyle bıyuruyor:

«Her isteyen vatandaşa muhalif bir parti kurmak imkânınat, cesaret ve hamlesini veren kimdir?»

Hiç şüphe etme ki yalnız ve yalnız milletin iradesi, bu milletin bir asırdır geçirdiği tekâmül Senin yeni efendilerin değil!

Baba Yasa

Mizahi muharrir Fazıl Ahmet

Dünyadan Yankılar

(Baştarafı 2 incide)

prensipler ve ideolojileri temsil eden partiler arasında cereyan, na alışmış bir memleket halkına Halk partisiyle Demokrat parti arasındaki mücadelenin mahiyetini anlatabilmek imkânını görememiştir.

Muhabir seçim propagandası gayesiyle bir kör döğüşüne girişmiş olan bu iki kuvvetli partinin mücadelesinde hangi prensiplerin çarpıştığını nasıl bildirecektir?

Zira iki parti arasında ne prensip, ne de ideoloji farkı yoktur.

Bu bir prensip mücadelesi de gil, bir post kavgasıdır. Bir teleraf haberiyle anlatılamaz, yakından görmek lâzım.

İSPANYADA

Uzun zamandanberi güvenlik konseyinde münakaşa edilen «Franco rejimine bir son verme» meselesi öyle uzadı, öyle müzmin bir hal aldı ki «Ölme eşeğim ölmesi» tâbirine hak kazandı.

Malûmdur ki İspanyada, Franko rejimine bir son vermek hususunda bütün devletler müttefiktir. Hattâ, kendi memleketinde bile, muhakkak ki hakkız olarak Frankoyu tutmakla itham edilen Mr. Bevin bile «Franko rejiminden istikrah edişyorum» demekle İngiliz milletinin fazlasıyle karşı duyduğu nefret hislerine hürmetkârlığını göstermiştir.

Güvenlik konseyinde İngiliz temsil eden «Sir Alexander Cadogan» da herhangi yanlış anlaşılmaya meydan vermemek için İspanyol rejimini müdafaa etmek istemediğini tasrih etmekle beraber müdahale taraftarı olmadığını bildirmiştir.

Güvenlik konseyindeki tartışmalardan anlaşılıyor ki Anglo - Saksonların başlıca endişesi bir devletin dahili işlerine müdahale etmekle, dehletler hukuku kaidelerini çiğneyip dünya sulhunun ittikbali için kötü örnek ler vermemektedir.

Maamafih Sir Alexander Cadogan'ın İspanyaya karşı ener jik hareket edilmemesi icabettiği hususunda başka delilleri de vardır.

Kendisi, İspanyol rejimine son vermek için hep birden münasebetleri kesmekteyse, müttefik devletlerin Madritte, mühafaza edecekleri sefaretleri vasıtasiyle İspanya hükûmeti üzerinde daimi bir nüfuz ve tesir icra etmekte, bu rejimi daha kolaylıkla son verilebilecek fikrini ileri sürmüştür.

Görüşleri ki Alexander Cadogan'ın müdahale fikrine karşı antipatiden arasına şiddetini kaybetmektedir.

IŞSIZLIK

Yaşının adamı değil, güzel bir kızla, ihtiyar bir kadına ayni alâkasızlıkla bakıyor

Sarayburnundan geçen sandalları mı seyir ediyor, Kızkulesinin üstünde uçan martıları mı? Zannetmem, o kendi havasında!

Unkapanı köprüsüne giden, denize muvazi yolda, ellerim cebinde yürüyorum. Akşam, serinlik ve gölge halinde etrafı sarıyor. Sandalcılar kahvesine girip denize karşı bir kahve içmenin zevkine eskidea çok edindiğim için ayni alışkanlıkla içeri giriyor ve perçerenin önüne oturuyorum. Oturduğum sandalyeyi henüz evvel müşterilerin en menfuzu işgal etmiş olacak ki, maranın üstünde paçavra halinde gelmiş bütün gazeteler karmakarışık duruyor. Birinin kulağına takılanmış ve yarı bırakılmış sigalar hemen hemen dolu... Arazimdeki marada yerini gelecek müteriye teslim etmek üzere alarşada duran bir müşteri var. Gazetelere göz gezdiriyorum.

Tekrar gözüm tek başına oturan delikanlıya takıldı. Güçlü kuvvetli bir adam. Melankolik duruşle ve ürkek bakıştarı ile yaklaşan garsona bakıyor. garson eğildi. Ne içeceğini soruyor herhalde.. Fakat iki sözle birbirini eskiden tanımış bel li. Garsonun başını sallayışundan onu dışarıya davet ettiğini anlıyorum. Kalkıyor ve çok sürmeden yerini yeni bir müşteri alıyor.

Melankolik genç kıyıdaki sandallardan birinin başüstüne çıkıyor. Bir müddet sonra uzak bir yerde yayın gözüm kaybolup kapattı. Ve kendi dünyasına çekildi. Bu bir insizdir.

★

Uskudar ikelesinde bir arkadaşı bekliyorum. Geniş pevkeleye üstünde yayılmaktayım. Hava o kadar sıcak ki uyumamak için mücadele ediyorum. Karşımda bir kadın çocuğunu emziriyor. Ve kapıya karşı oturmuş bir delikanlı da Akşam gazetesi okuyor. Dikkat ediyorum, ilân sayfasına vermiş kendini, bekledişim yapıp geldi, kalktım. Fakat arkadaş çıkmadı. Tekrar yerime oturdum. Belki gelecek vaziyettedir. Ak, şam gazetesi okuyan delikanlı ilânları bitirmiş, bir can at, kıntısı içinde kapının önünden geçenleri süzüyor. Yaşının adamı mı değil, güzel bir kızla ihtiyar bir kadına ayni alâkasızlıkla bakıyor. Yakası kirli, boyun bağı buruşuk. Bu yaşta böyle gezmek, hele İstanbulda çok a, yıptır. Delikanlı da burun farkında, belki bunun içindir ki Uskudar yolcu salonunda pinek liyor. İşte yapsa da kalkmak üzere, zillet çalıyor. Bizim de likasıda hiç hareket yok. Bu da bir isizdir!

★

Gülhane parkında bankaların üzerinde uzanıp uyku takip, di yapan bir delikanlı ile Sarayburnundan geçen sandalları mı seyrediyor, yoksa Kızkulesinin üstünden geçen martıları mı? Zannetmem. O kendi havasında. Yaklaşıyorum. Gülhane parkında tek başına bir insana bir bank vermezler ya. Hem de denize karşı olusa... İstemiyorek değiruluyor.

Bir müddet sırasımızı aptal aptal seyrediyorsunuz. Kimisin de bu mar aradan bir şey asladı, gitmiz yok... İkimiz daha kolay anlaşabilecekiz galiba... Teredût çok sürmüyor, konuşuyoruz:

— Orta okuldan mezunum, diyor. Sarıyundan geldim. Orta param tükendi, otelden koğuldum.

— İş aramadın mı?

— Nasıl aramadım. Evvelâ memurluklardan başladım... Tahsilim memur değil. dediler. Makineye yazı yazarım. Daktilo olayım dedim. İyi amma sen

(Devamı 4 üncüde)

Dünyadan Yankılar devamı:

duva'yı göreseydi, bu Parsifal'ı gördüğü hayallerin ayni mı, yoksa Parsifal'ın anlattıklarından Lanny'nin kafasında kalan mı olacaktı? Bu kadar hayalle dolu bir kâinatla, kim neyin en hayalî olduğunu söyleyebilirdi?

İlk tecrübesinde Lanny'nin görüştüğü şey uzak şarkta kalabalık bir rokak manzarası olduğunu söylemiş Çin dükkânları, birih hâlâ gücen rivâyetler, kolek dovalar ve her taraftan Çinli yüzlü her nevi insanlar. Kadınlar erkekler, gençler ihtiyarlar, zenginler, fakirler; bazıları çatık kaşlı, bazıları güler yüzlü fakat hepsi canlı bir şekil de. Lanny hiç bir zaman Çinli bilhassa alâkadar olmamıştı; tafra Çinli yazıyı ve onun tabelelerini diplomatlarla konuşmuş, resim ve filmler görmüştü, fakat bir defasında Kristal Kürede göt düğü teferruatın canlılığına bulanmamıştı. Sayanı hayret bir şey! Diğer taraftan Lanny, geçen son bahar Romanyalı bir kadınla Hongkong'ta ölecekini de duğunu hatırladı. O zaman Lanny, Hongkong'a karşı hiç bir alâka duymuyordu fakat tıpkı şur alâ kuvvetlerini bu şekilde tezahürü karşısında alâka duyma zamanının geldiğini anlıyordu.

Selim bir dumağa mâlik olan resim müteahassı Lanny her ne vi hurafeden ve bilhassa korkunç şeylerden nefret ederdi. Fakat eski inançlardan biri olan önceden haber vermeş hâdisesini inkâr ederek bir tarafa da atmıyor du. Modern fizik, zamanı insan idrâkünün bir şekli olarak telâkki eden Kant'ı desteklıyordu. Zaman kânattaki numuneleri dağlar arasında bir kaçı mazıyı, lanıydı. Issız ve dümdüz kumlar, gördükleri vezinlıa istikbali de mı? Belki bir gün rüyalarımızda, yaşamımızda, ölümümüzde, Çin'de, Sarıyundan, Kıyamet Kıyamet Kıyamet

GERÇEK

POLIS KITASINA HÜCUM

Bombay, 18 (A.A.) — Dün kalabalık bir halk kütlesi taş ve sopa ile bir polis kitasına hücum etmiştir. Polis ateş açmak mecburiyetinde kalmış, altı kişi ölmüş ve 27 kişi yaralanmıştır.

İngiliz sendikaları kongresi, İspanya dahili harbinin onuncu yıl dönümü münasebetiyle, bir beyanname yayınlamıştır. Bu beyannamede Franco İspanyası ile olan münasebetlerin kesilmesi istenilmektedir.

Türkiyede demokrasinin gelişmesi

(Baştarafı 2 incide)

muşhem bir şekilde verileri bir salâhiyetle istediği aileyi istediği yerde on sene mecburiyetinde kalan ettirmeği mümkün kılındı. Nihayet İkinci Dünya Harbinin zehrile, dünyanın geçirdiği umumi buhran karşısında bazı fevkalâde tedbirlerin bazında aktiyonetim, milli konunma kanunuyle, istihlâki organize etme teşkilâtı, ticaret birlikleri, ve muhtelif ofisler gelir. Savaşma tedbiri olarak vücudu zaruri olan bu kanunlar ve müessesele ler C. H. P nin siyasî ve iktisadî rüşdündaki zaafı delâyısile, müsbet bir dâva yerine yanlış tatbik edilişin neticesi olarak çok fena ve feci bir durum ihdar etti. Anayasanın 89 ncu maddesinin bütün zamanlarda aynı bir şekilde devam edip gelmeden aksiyonetim kanunu Türkiyede demokrasinin gelişmesine sıkı bir surette ket vurmaktadır. Demokrasiden uzaklaşma neticesi, Türkiye, İrandan sonra en kötü bir iktisadî politika ile idare edildi. Daha doğrusu iktisadî bir politikasızlık içinde kâh serbestliğe, kâh devlet yeciliğe ve kâh sitop politikasına ve kâh kuyruk sistemine meylettiği, bu umumî bocalama neticesinde hayat alabildiğine pahalılaştı; sultimaller ilâdi yürüdü, servet muayyen ellerde fakat iktisadî tecâbeleri olan eski tüccarlardan ziyade yeni türeyen bir tüccar sınfı, nin elinde toplandı. Bu boşluk ruret sayıyordu. Nitekim dört milletvekilinin Türkiye halkının tamamile hissiyatına tercüman olarak Meclise verdikleri takrir de bunu istilzam ediyordu. Hal iktisadî politikaden namahlu tüccarlar, köylüler ve bilhassa elindeki salâhiyeti sulistimal et miyen memurlar, işçiler korkunç bir muzayakaya düştü.

Vatanın istikâlini muhafaza endişesile Türkiye halkı, harp devamunca bu vaziyete tahammül etti; harbin bitmesile bu gayritabiî durumun da ortadan kalkacağını ümit etti. Hele Birleşik Milletler anayasasını imzalıyarak birleşmiş milletler camiasına dahil olmağı kabul ettikten sonra, bu yeni demokratik duruma intibak etmemizi Türkiye halkı bir zaman tekrar ediyordu. Buna ne derecesinde muvaffak olduk? Vaziyet şimdi de öyle bir cevaba mahal verecek derecede midir?

— Öyle ümit ediyorum ki, halk efkârı inkişaf etmiştir, daha olgunlaşmıştır. Seçim faaliyeti münasebetiyle söylenen nutuklar, yapılan propagandalar ve bütün bunlara rağmen hiç bir karşaşalık çıkmaması, ümit edilen bir olgunluğun alâmetlerindir.

— Partisi bazı gazeteler, tek dereceli seçimin neticelerini köylüye yorarak, hariçi bir tehlikeden bahsediyorlar. Siz buna ne dersiniz?

«— Böyle bir ihtimalin vuku bulacağını zannetmem.

Türk milleti herhangi bir hariçi tesire kapılmayacak kadar kendini bilir.»

— C. H. P. sözcüleri tek dereceli seçimden ve muhalif partilerden bahsederlerken, dahilden dışmaya lehine müşfik faaliyet icra eden kimselerden ve gizli faaliyetlerden, Böyle bir tehlike varı mıdır?

«— Ben zannetmiyorum. Tek ile iddia edenler ya yanılıyorlar, veyahut da bu sözleri siyasî bir fikir mahsulü olarak söylüyorlar. Milletin içinden böyle bir tehlike çıkamaz. Böyle kötü bir şeyi kim düşünebilir?»

Bundan sonra, muhtelif partilerin birbirlerine karşı takındıkları tavırlar hakkında sorulan bir suale Mareşal şu cevabı vermiştir:

«— Partiler birbirlerine muarız olmazlar. Hariçen ve dahilen dost olmaları icap eder. Partiler birbirlerini mürakabe etmelidirler.»

— Memlekette bugün hükûm süren hayat pahalılığı ve iktisadî rüzensizliğin ortadan kalkmasını için ne yapılması lâzım geldiği fikrindesiniz?

«— Bu iş, sulistimale nihayet verip istihsalı arttırmakla olur. Çaresi de, elbirliği ile ve cidî çalışmaktadır. Artık, bu son vermelidir. Hakiki ihtiyaçları asaraya koymak lâzımdır. Memleketi tehlikeye düşürüveycek şekilde tedbirler almak icap eder.»

Seçim havadisleri

(Baştarafı 1 inckle)

taz Ökmen, Naki Cevat Akerman, Hilmi Altınoğlu, İbrahim Rauf Ayaşlı, Profesör Avni Refik Berkman, Emin Halim Ergun, İhsan Ergü, Cevdet Gölet, Fahkîe Öymen, General Naci Tuna.

General Ali Fuat Cebesoy, Dr. Sadi Irmak, Tevfik Fikret Silay, Ali Rıza Türel Konyadan, Besim Atalay, Ali Suha Delibaş, Alaettin Tiritoğlu, General Asım Gündüz Kütahyadan, General Ali Rıza Artunkal, Şevket Raşit Hatipoğlu, Faik Kurtoğlu Manisadan, Fuat Sükmen Rizeden, Cemil Bilsel, Dr. Sadi Konuk Samsundan, Cavit Ural, Hilmi Uran, Kasım Gület Seyhan dan, Efem İzzet Benice Siirtten, Cevdet Kerim İncedayı Sinopdan, Semsettin Günaltay, Necmettin Sadak Sivastan, Rahmi Apak, Faik Öztrak Tekirdağdan, Refik Ahmet Sevengil Tokattan, Hasan Saka Trabzondan, Şinasi Devrim, Emin Erişirişü, Orhan Seyfi Zonguldaktan, General izzettin Çalışlar, Hüsnü Kitapçı Muşadan, Vehbi Sardal Niğdeden, Yusuf Ziya Ortaç Ordudan, Ali Çetinkaya Afyondan, Nurullah Sermer, Rasih Kaplan Antalyadan, Memduh Sevket Esendal Bilecikten, Feridun Fikri Düşünsel Bingölden, Hasan Çambel, Celâl Sait Siren Boludan, general Fahrettin Altay Burdurdan, Refet Çamtez, Muhittin Baha Pars Bursadan, Selâhattin Batu, Reşat Nuri Güntekin Çanakkaleden, Abdülhalik Renda Çankırıdan, Asım Us Çoruh'dan, Fazıl Ahmet Aykaç Diyarbakırdan,

Yenikapı

Yalı Aile Gazinosu

Hasan Şen

İstanbul Halkının en temiz ve en ucuz aile gazinosu

Mareşalın beyanatı

(Baştarafı 1 incide)

bu söylüyordu. Buna ne dersiniz? Vaziyet şimdi de öyle bir cevaba mahal verecek derecede midir?

— Öyle ümit ediyorum ki, halk efkârı inkişaf etmiştir, daha olgunlaşmıştır. Seçim faaliyeti münasebetiyle söylenen nutuklar, yapılan propagandalar ve bütün bunlara rağmen hiç bir karşaşalık çıkmaması, ümit edilen bir olgunluğun alâmetleridir.

— Partisi bazı gazeteler, tek dereceli seçimin neticelerini köylüye yorarak, hariçi bir tehlikeden bahsediyorlar. Siz buna ne dersiniz?

«— Böyle bir ihtimalin vuku bulacağını zannetmem.

Türk milleti herhangi bir hariçi tesire kapılmayacak kadar kendini bilir.»

— C. H. P. sözcüleri tek dereceli seçimden ve muhalif partilerden bahsederlerken, dahilden dışmaya lehine müşfik faaliyet icra eden kimselerden ve gizli faaliyetlerden, Böyle bir tehlike varı mıdır?

«— Ben zannetmiyorum. Tek ile iddia edenler ya yanılıyorlar, veyahut da bu sözleri siyasî bir fikir mahsulü olarak söylüyorlar. Milletin içinden böyle bir tehlike çıkamaz. Böyle kötü bir şeyi kim düşünebilir?»

Bundan sonra, muhtelif partilerin birbirlerine karşı takındıkları tavırlar hakkında sorulan bir suale Mareşal şu cevabı vermiştir:

«— Partiler birbirlerine muarız olmazlar. Hariçen ve dahilen dost olmaları icap eder. Partiler birbirlerini mürakabe etmelidirler.»

— Memlekette bugün hükûm süren hayat pahalılığı ve iktisadî rüzensizliğin ortadan kalkmasını için ne yapılması lâzım geldiği fikrindesiniz?

«— Bu iş, sulistimale nihayet verip istihsalı arttırmakla olur. Çaresi de, elbirliği ile ve cidî çalışmaktadır. Artık, bu son vermelidir. Hakiki ihtiyaçları asaraya koymak lâzımdır. Memleketi tehlikeye düşürüveycek şekilde tedbirler almak icap eder.»

Şikâyetler

(Baştarafı 2 incide)

— İnhisar maddelerinde görülen müthiş pahalılık, bir nevi devlet kapitalizmini gösterir. Bu nın mânâsı ne sebeb nedir? Pahalılıkla nasıl mücadele etmeli?

«— Pahalılığı yok etmek için ucuz istihsal etmek lâzımdır. Ucuz istihsal olursa, ahaliye de o mal ucuza verebiliriz. Şu hal, de masraf azaltmak icap eder. Bu nasıl olur? Bu, emniyeti artırmakla tatbik edilebilir.»

— Ucuzluk ve istihsalı arttırmak deyince, akla ilk gelen ordunun terhisi meselesi oluyor. Sizin fikrinizce, orduyu terhis etmek için, kat'i sulhu beklemek mi icap eder, yoksa şimdiden bir kısım efradı terhis edebilir miyiz?

«— Bu söylediğiniz, bir siyaset meselesidir. Şurası muhakkak tır ki, hariçi ve dahili siyasette dostluk arttıkça, ordu da yavaş yavaş terhis edilir.»

— Ordu deyince de akla ilk gelenlerden bir yol meselesi oluyor. Memlekette yol inşaatı bakımında bir terakki kaydedildiğine inanıyor musunuz?

«— İşte, şu yol meselesi bizim; hemen tedaviye muhtaç dertlerimizden biridir. Geçen, lerde Beykoza gittim. Pek eskiden bildiğim bir yol vardı. Kötü idi. Halbuki bugünkü de kötü yürülmez acundır. Yol bahsinde biz, 40 senedenberi yükselmemiş, bil'akis pek alçalmaşız.»

— Millet vekili seçimi münasebetiyle 3 - 4 yerden namzedsiniz. Her tarafta da seçebilirsiniz, hangi şehrin vekili olmayı tercih edersesiz?

— Tabii İstanbulu tercih ederim. Burası benim doğup, büyüdüğüm memleketir. Bütün hâtıratım İstanbula aittir.»

Bundan sonra Mareşal Fevzi Çakmak, İstanbul gazeteciler cemiyetinin hâtıra defterine şu satırları yazmıştır:

«İstabul gazetecileri cemiyetinde gördüğüm gönülden hüsnü temsil karşısında pek muhtaşsıs oldum.»

Bir saatlik hasbıhalî müteakip cemiyetten ayrılan Mareşal. Bağaza bir gezintiye çıkmıştır.

Isviçereye milyonlar kaçıran müdür

(Baştarafı 2 incide)

— Dürüst ve namuskâr olarak tanınan İstanbul grup müdürü Halik Erfağl, Umum Müdür Halit Ziyanın hakaretâmiz maruz kalmış, tekaütlüğünü istiyerek vazifesinden ayrılmıştır.

— Ankara Gopu kâtibi ikea bazı suistimallerinden dolayı hakkında müfettişliğin ce tahkikat yapılmakta olan Beyoğlu kadastro Müdürü Şevket, tahkikattan sonra dışarı çıkmış, işi takip için Ankara'ya gitmek istemiş. Umum Müdür mumaileyhi hususi memuriyetle Ankaraya davet ederek harcıralı ve yevmiye vermiştir.

— Halit Ziya Türkkan İstanbulda bir tapu kalemine gitmiş, yerde gördüğü bir kürt çöpünü bahane ederek kalem şefi Reşid'e (Burası eşek ahırı mıdır?) sözü ile hakaret etmiş, fen memuru Hamdi'ye (ulan Hamdi!) diye hitap etmiştir.

— Bursa ticaret odası umumi kâtibi Kadri Küçük Ankaranın Dikmen mevkiindeki tapulu yerlerinin bir kısmının hazineye, bir kısmının da bazı kimseler namına kadastrolanmış olmasından dolayı Umum Müdürlüğe şikâyet etmiş, bu şikâyeti nazarı itibara alınmamıştır.

— Umum müdür Halit Ziya Türkkan Eskişehirdeki kıymetsiz kulübesi için Yunan sığınlinde harap oldu bahanesiyle, uydurma olarak bir harikzede mazbatası alınıp, kendisine Bu yükadada eşi bin lira kıymetinde bir köşk tahsi etmiş, için deki eşyasını da gizlice Kadriköyündeki karısının evine taşıtmıştır.

— Çamur adiyle anılan ve hâlâ Beyoğlu kadastro Müdürü olan, Umum Müdürün kendilerinden Şevket, Halit Ziya Türkkan'a Bostancıda bir arsa hediye etmiştir.

— Umum Müdür Halit Ziya Türkkan müzayede ile memuriyet satmış ve para çekmek için memurları sık sık değiştirmiştir.

— Bir kısım memurlar, Umum Müdür tarafından muayyen taksitlerle bağlanmış, bunlar gayri meşru kazançlarının bir kısmını Umum Müdüre vermişler ve bu sayede İstanbul, dan çıkmamanın yolunu bulmuşlardır.

— Sicilleri bozuk, efsiriyle bir takım kimseler müfettişliğe kadar yükselmişler bu suretle bir müfettiş kadrosu vücuda getirilmiştir.

— Umum Müdür şahsî ve hususî muhabberlerinde (Rem müdür) diye devlet postalarını istimar etmiştir.

— Halit Ziya Türkkan (Çamur) adiye anılan Şevket adın daki kadastro müdürlüğüne getirmiş, mumaileyh Taksimde lüks mefruşatlı bir apartımanda 100 lira kira ile oturmuş Umum Müdür İstanbula geldiğinde bu apartmanda misafir kalağı görülmüştür.

İmalar daha devam etmektedir. Başkalarını bildirmiş bulunuyorum. Eski Umum Müdürün Türk ceza kanununun 240 ve 230 uncu maddelerine dayanılarak ve 1609 sayılı kanunun [illegible] tecrit edilmekte.

Eski Umum Müdür şimdi İstanbulda bulunmaktadır.

Tamamı. Geç vakte kadar konuştuk. Benim de ondan ayrı kalan yerim yoktu ya!..

Parklar, kahveler, vapur iskeleleri... Ve burlarda yatanlar, uzanan insanlar.. işsizler, başboşlar... ve gün geçtikçe hududunu genişleten işsizlik!

Türkiye Sosyalist Partisi nizamnamesi

Madde: 21 — Partinin bütün idare kademelerinde lüzuma kadar memurlu kâtip, hesap memuru ve yardımcı kullanılır. Bunların parti âzasından olması şarttır.

Madde: 22 — Vilâyet merkezinde vilâyet kongresince seçilen üç âzadan teşekkül edecek. Reisini kendi arasından seçer.

İnzibat komitesi, vilâyet, daza, nahiye, semt ve köy komitelerinden sevkedilen inzibatî mahiyetteki evrakı tetkik ve bir sınıflandırmaya bağlar. Komitenin verebileceği cezalar şunlardır:

1 - İhtar,

2 - İstifaya davet.

3 - Altı ay parti faaliyetlerinden uzak tutmak.

Son iki cezaya itiraz olunabilir.

Madde: 23 — Parti teşkilât kademelerinde vazifeli olanların istifa sebebi bir üst kademe tarafından tetkik, sahih veya reddolunur. İstifanın reddine rağmen ısrar edilirse keyfiyet merkez idare komitesince karara bağlanır. Bu karar kat'idir.

Madde 24 — Parti âzalığından ihraçedenler, ikinci defa, partiye alınmazlar.

Madde: 25 — Parti vilâyet şubelerinin kuruluş ve faaliyetine merkez idare komitesi, daza teşkilâtına vilâyet idare komitesi, diğer teşkilât kademelerinin kuruluşuna ise kaza idra komiteleri salâhiyetlidir.

IV — GELİR VE MASRAFLAR:

Madde: 26 — Partinin gelir kaynakları şunlardır:

1 - Âza aidatı,

2 - Partiye ait matbaat ile sair teşebbüslerin geliri,

3 - Her türlü bağışlamalar.

Madde: 27 — Semt ve köy komiteleri her üç ayda bir gelirlerine ait kat'î bilânoları vilâyet kanalıyla merkez idra komitesine bildirmeğe ve bilânco muhteviyatını da banka veya posta yoluyla merkeze göndermeğe mecburdurlar.

Madde: 28 — Teşkilât kademelerine ait bütçelerin tasdikiyle birlikte bir kademeye ait bütçe masraf karşılığı vilâyetler için merkez komitesince, diğerleri için de vilâyet komitesince mahallerine gönderilir.

Madde: 29 — Bütçe nakî sarfiyat yapılır. Bütçe münakaşalarını vilâyetler için merkez komitesi, diğerleri için vilâyet komitesleri salâhiyetlidirler.

Madde: 30 — Parti paraları merkez idare komitesince tayin edilecek bankalara yatırılır. Banka bulunmayan yerlerde komite reisiyle mahallin kefaleti altında parti kasasında muhafaza olunur.

Banka muamelâtı reis ve muhasip imzasiyle yapılır. Bütün hesaplar kongrelerce ve lüzumu halinde bir üst kademece tayin edilecek hesap müfettişlerince yapılır.

Madde: 31 — Parti kademelerince tutulacak defterler şunlardır:

1 - Âza defteri: Bir semt ve köy komitelerince tutulacak olan bu deftere parti âzasının adı, soyadı, İcı, giriş tarihi, sıdatı yazılır.

2 - Karar defteri: Komitelerce verilen kararlar bu deftere yazılır ve altı imzalanır.

3 - Gelen ve giden evrak defterleri: Gelen ve gönderilen evrak tarih ve numara sırasile bu defterlere kayıt ve gelen evrakın asılları ve gönderilen evrakın müsveddeleri bu tarih ve numaralar altında dosyalarında bulunur.

4 - Varidat ve sarfiyat defterleri: Her türlü gelir ve sarfiyat bütün izahatiyle bu defterlere kaydolunur. Her cezalı gelir dip koçanlı muhurlü makbuzlarla yapılır.

5 - Bütçe ve hesap kat'i defteri: Lüzumunda ayrıca muayin defterler ve dosyalar tutulabilir.

V — SEÇİMLER:

Madde: 32 — Parti seçimleri prensip olarak gizli oy ile yapılır. Yalnız kongre divanının seçimlerinde işari reye karar verilebilir. Seçimlerde namzed gösterilmesi gösterilmemesi keyfiyeti üzerinde kongreler müşbet karar verdikleri takdirde en az bir müşbet namzet gösterilir.

Madde 33 — Milletvekili namzetlilerinin tesbitinde lüzumunda vilâyetlerle

(Devamı var)

İşsizlik

(Baştarafı 3 üncüde)

erkekten dediler. Hademelik temmi yok dediler. Ver adresini de kile gündüzlük münhal yok!

— Daha bir cevap çıkmadı yok!

— Böyle bağ yere adres bırakmadık kil Bu şaşkıdıkı müracaatlardan bir şey çıkmıyacağını anlayınca bir iki tavsiye mektubu buldum... Bizim topıyacağımız mektuplardan ne çıkar, otelciden, kahvecidenl

— Halk Partisinin bir iş bürosu varmış, oraya uğramadınızmı?

— Orada da adımız yazıldı.

— Bir Çalışma Müdürlüğü varmış diyorlar.

— Var.. onu da öğrendik. O ancak iş verenlerin bakkanı ararı; iş istiyenlerin değil!

— Şimdi nasıl geçiniyorsun?..

— Geçinmek bu mevsimde zor değildir. Hesi yerde yatılabilir. Parklarda. deniz kenarında, ağaç altında. Bir zorluk var ki da bozgaz meselesi. Onu da ne sen sor, ne ben söyleyeyim.

— Fabrikalarda iş bulamadınız mı?

— Fabrikalar işçilerine yol veriyor. İş bulmak ne mümkün?

Suallerimle canını sıktığımı zannediyordum. Sonradan anladım ki delikanlı da benim gibi açlıktan ayılrıkten yelen bir ürdüğünden başka, bir de arkadaşlarının verdiği sıkıntı başı-

YERLI BUZ DOLABI

6 Kilo buz ile 24 saat soğukluğu muhafaza eder.

Bu buz dolapları elektriksiz çalışır ve sizi ayda 40 lira elektrik paresından kurtarır.

Bütün masrafı ayda 6 liralık buzdur. Emsaline her cihetle üstündür.

Umumi satış yeri: Beyoğlu. İstiklâl caddesi Bazaar de Levant

Türkiye Sosyalist partisi genel sekreterliğinden

Partimiz aza kaydına başlamıştır

Kayıt büromuz her gün saat 10 dan 21 e kadar açıktır.

Adres: Taksim Sıra seviler Alman hastahanesi karşısında, Hocazade so. No: 12

Umumi Neşriyatı İdare eden: Esat Adil Müstecabi